

ELENA VĂCĂRESCU
Membră de onoare a Academiei Române

VRAJA

I

Ileana, fata preotului, rămăsese singură în seara aceea. Mâinile ei încrucișate după gât mângâiau salba de pietre albastre. Răsufierea îi era scurtă și își ținea dinții încleștați. Ochii ei, umbriți de gene lungi, zvârleau lumini orbitoare. Vântul iernii trecea prin apropierea ușii, iar înăuntru, aroma seacă, răspândită de merele și prunele uscate care umpleau odaia, se amesteca cu mirosul de lână și de blănuri.

Ileana izbise de două ori dușumeaua cu piciorul și aceste izbituri au făcut să se cutremure scândurile pe care odihneau fructele.

Își desfăcu degetele, trecându-le peste sprâncenele sale largi, peste cordonul de argint și șorțul încărcat cu fluturi arămii.

De un ceas, de când maică-sa era plecată și mai avea mult până să se întoarcă... Atunci?... I-ar fi ușor să știe numaidecât tot ce voia să afle... lucrul ascuns și de temut.

Elena Văcărescu

Ah! să știe tot!... Dorea aceasta cu o patimă care o uimea aproape. Încercă să se stăpânească și-și înalță capul ca și cum în față i-ar fi stat dorința căreia îi răspundea: „Nu! Încă nu! Mâine... Să așteptăm pe mâine...” Dar dorința puternică și încăpățânată îi striga: „În astă-seară! Trebuie să știi adevărul chiar acum. O iubește pe Profira? Și-a bătut joc de tine? Sau numai Rada nebuna, care o urăște pe Profira pentru că aceasta i-a luat iubitul, își închipuie că toți oamenii sunt precum iubitul ei – slabi și păcătoși –, capabili să o urmeze pe femeia blestemată care a cules un țigan de pe drumuri și s-a măritat cu el?... Desigur Rada aiurează mult!”

Înfiorată, își uni genunchii și își duse mâinile la pieptul pe jumătate descoperit, lăsând să se vadă o cămașă încărcată de cusături galbene și roșii.

Rada nebuna! Numai aceasta ar putea să-i spună, și din nebunia ei. Ileana ar ști să se descurce, să prindă adevărul. Deschise fereastra. Mama ei, bătrâna Zamfira, era departe. Afară, amurgul cu picioarele lui de cenușă, întuneca albul viu al zăpezii. Un abur gri și albastru se amesteca, prinzând toate culorile, una după alta. Cu

VRAJA

toate acestea, era lumină, o lumină slabă și dulce precum surâsul unui copil. Cu gâtul dezvelit ca mai înainte și aplecată peste fereastra rece, Ileana strigă: „Rada! Rada!...” Apoi căzu pe dușumea și rămase acolo, căci picioarele îi tremurau. Rada nu întârzie să vină. Ileana a văzut-o cu câteva clipe mai înainte, murmurând și hoinărind împrejurul puțului...

Niciodată nebuna nu tăcea din gură și nimeni nu-și amintește s-o fi văzut cu buzele lipite, acele buze crăpate de vânt sau de căldură și de veșnicile îngânări de nebunie.

Ileana își sprijini capul încărcat de păr negru de zidul alb și tare din apropierea ei. Palidă, cu fața trasă de neliniște și de așteptare, își mușca când buzele, când pietrele din salbă, când ciucurii cordonului al căror gust metalic îi scotea scuipatul între dinți. Lumina zăpezii stăpânea în odaia îngustă luminând-o foarte slab. Rada se ivi. Ileana se trezi în picioare, cu brațele încrucișate și trupul țepăn. Vocea nebunei o înconjură de neconținută ei mângâiere.

– În ziua de post nu este înmormântat nimeni, o știi bine. Toți morții rămân în casa unde au murit. În ziua aceasta e sărbătoarea morților, o știi

Elena Văcărescu

tu bine. Deci, pleacă, moartea să-ți fie dulce, pe cât de dulce mi-a fost mie viața. Dulce mi-ar fi fost viața! M-am jucat cu sărutările precum se joacă copiii cu pietrele pâraielor.

Ileana o întrerupse:

– Ascultă, Rada, și caută să-mi răspunzi repede, repede.

Se agăță de cămașa zdrențuroasă a nebunei ca pentru a-i prinde gâtul și a o sili să răspundă.

– Ascultă, vorbește-mi despre Stan, fiul ucigașului. Ce știi tu despre Stan?

Rada făcu câțiva pași. Prin fereastră, lumina zăpezii îi acoperea obrazul pe care murdăria îl încărcă de pete deosebite. Ridicase spre Ileana ochii decolorați:

– Ah! Frumos băiat! Frumos băiat!... Ca să găsesc un altul așa frumos ca el ar trebui să răstorn tot pământul... și pământul e tare. Apoi trecându-și unghiile degetelor viorii: Frumos băiat! Profira țiganului e îndrăgostită de el. Și celălalt era frumos, da... adu-ți aminte, celălalt pe care Profira l-a iubit o toamnă întreagă. Dă-mi degetele tale...

Ea plimbă degetele Ilenei pe gropile care îi brăzdau adânc obraji.

– Spune, Rada, ești sigură că nu minți?

VRAJA

– Pe viața mea care a fost dulce; eu nu mint, eu văd, eu știu că Stan și Profira o să se unească și o să moară împreună.

Ileana respiră. Nu era decât o profeție, o prevestire pe care Rada o zvârlea pe toate drumurile, o sămânță scumpă în care se strângea numai viitorul. Atâtea prevestiri au înșelat-o, ca de pildă acelea care i-au prezis fericirea.

Rada bolborosea în fața ei. Trebuia să-i dea drumul de acum. Ah! numai o profeție, dar poate nebunele au un dar mai mare decât ceilalți; poate Rada știe și ceva din prezent. Curiozitatea grozavă o tulbură iar.

– Se iubesc ei de pe acum? S-au văzut?... Mi s-a spus că se întâlnesc deseori.

Ileana se plecă spre ochii șterși ai Radei și-i păru că pentru a afla ceva de la femeia aceasta pierdută în bolborosirile nebuniei, tot sângele se trezea în ea. Știa că o să aibă nevoie de puteri uriașe, de puteri ascunse creierului căruia ea ar fi voit să-i pătrundă nervii și cea din urmă cutremurare.

– Ce știi? Spune-mi iar.

– Mândrul Stan și Profira nepotolita, răspunse Rada încet. Ei se doresc și nu o știu încă. Vezi, se

Elena Văcărescu

găsesc între ființe lanțuri nevăzute pe care le făuresc ei singuri, fără știrea lor, cu gurile lor, cu carnea lor. Și cu mâinile, nebuna făcea semne, de împletire și urzire. Lasă-te de Stan, lasă-te de Stan. Altădată, o femeie a promis sfintei Eva că nu o să bea trei luni în șir; și n-a băut. Și eu, pentru a mulțumi cerului că mi-a dat o viață atât de dulce, am stat trei săptămâni fără să mănânc. Lasă-te de Stan.

– Ah! Pot eu? răspunse Ileana și se cutremură atât de tare, încât părul împletit care-i încorona capul se desfăcu și se scurse ca să-i îngroașe valul de păr uitat pe umeri. Îl urăsc că m-a făcut să-l iubesc atât. Dar acum s-a sfârșit, și fără îndoială că așa trebuia să fie.

Și plecându-se nițel, lăsă să treacă asupra ei suflul nenorocirilor...

– Ei se doresc! O să se unească!

Creatura rătăcitoare se porni pe un răs ascuțit precum tăișul unei coase. Simțurile ei învăluite presimțeau frământând în ele arderile viitoare pe care le pomenea. Se încruntă, se tulbură.

Ileana o cuprinse de brațe.

– Oprește-te, oprește-te! Nu mai alătura chipul lui Stan de acela al Profirei. Desparte-i! Desparte-i în sufletul tău.